SV

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROPEISKA CENTRALBANKENS YTTRANDE

av den 12 december 2005

på begäran av Sveriges riksdag
över ett förslag till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank genom införandet av vissa av budgetlagens bestämmelser

(CON/2005/54)

1. Den 12 september 2005 mottog Europeiska centralbanken (ECB) en begäran från Sveriges riksdag (nedan kallad riksdagen) om ett yttrande över ett förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (nedan kallat lagförslaget).

2. ECB:s behörighet att avge ett yttrande grundas på artikel 2.1 tredje strecksatsen i rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler (98/415/EG)[1], eftersom lagförslaget rör bestämmelser om den svenska nationella centralbanken. I enlighet med artikel 17.5 första meningen i arbetsordningen för Europeiska centralbanken har detta yttrande antagits av ECB-rådet.

3. Lagförslaget är ett av flera förslag som syftar till att införa vissa av bestämmelserna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten i den lagstiftning som styr riksdagens myndigheter. Detta yttrande behandlar enbart lagförslaget om ändring i lagen om Sveriges riksbank och ECB kommenterar inte de andra lagförslagen.

4. ECB välkomnar det faktum att de föreslagna ändringarna i lagen om Sveriges riksbank (nedan riksbankslagen) syftar till att säkerställa god ekonomisk och budgetär förvaltning inom Sveriges riksbank. Lagförslaget innehåller vissa element som noga måste bedömas i förhållande till kraven på centralbanksoberoende i enlighet med artikel 108 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och artikel 7 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken. Det erinras om att artikel 108 i fördraget också är tillämplig på de nationella centralbankerna i de medlemsstater som ännu inte har infört euron och att Europeiska monetära institutet (EMI) år 1997 upprättade en förteckning över de aspekter som omfattas av begreppet centralbanksoberoende (däribland institutionellt, personligt och finansiellt oberoende), vilka sedermera bekräftades av ECB.[2]

---

1 EGT L 189, 3.7.1998, s. 42.

2 Begreppet centralbanksoberoende har beskrivits i detalj i EMI:s och senare ECB:s konvergensrapporter (tillgängliga på ECB:s webbplats www.ecb.int). Se t.ex. Europeiska monetära institutet, “Progress Towards Convergence 1996”, s. 100-103; Europeiska monetära institutet, “Konvergensrapport: Rapport enligt artikel 109 j i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, 1998, s. 293-297; och Europeiska centralbanken, ”Konvergensrapport 2004”, s. 25-30.

5. I enlighet med ändringsförslaget till 8 kap. 2 § riksbankslagen måste Riksbanken få riksdagens medgivande innan den förvärvar aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och tar på sig förpliktelser som är förenade med sådana rättigheter, om förvärvet eller ingåendet av sådana förpliktelser avser andra uppgifter än Riksbankens uppgifter som centralbank. I kommentaren till lagförslaget anges[3] att termen ”uppgifter som centralbank” bör ges en snäv tolkning och att Riksbanken i tveksamma fall bör begära ett medgivande från riksdagen. ECB anser att begreppet ”uppgifter som centralbank” måste anses innefatta alla uppgifter som relaterar till Europeiska centralbankssystemet (ESCB) för att vara förenligt med artikel 108 i fördraget. För att undvika missförstånd bör lagförslaget förtydligas på denna punkt.

6. Likaså införs genom lagförslaget en ny 8 kap. 2 a § i riksbankslagen som anger att Riksbanken får besluta om försäljning av aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter, men att riksdagens medgivande krävs om försäljningen innebär en minskning av statens ägarandel i företag där staten har minst hälften av rösterna eller om försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse. ECB noterar att denna nya bestämmelse inte innehåller en referens till ”uppgifter som centralbank”, vilket skulle kunna tolkas som att riksdagens medgivande i enlighet med denna bestämmelse behövs för försäljning både inom och utanför området för Riksbankens uppgifter som centralbank. Följaktligen bör en bestämmelse liknande den som återfinns i 8 kap. 2 § som utesluter ECBS-relaterade uppgifter från tillämpningen av kravet på riksdagens förhandsmedgivande införas också i den nya 8 kap. 2 a § i riksbankslagen. ECB anser också att formuleringen ”stort samhällsekonomiskt intresse” är för vid och lämnar ett alltför stort bedömningsutrymme när regeln skall tillämpas, vilket skulle kunna hindra Riksbanken från att oberoende utföra sina centralbanksuppgifter. Med beaktande av detta skulle den föreslagna ordalydelsen i 8 kap. 2 a § riksbankslagen avseende Riksbankens skyldighet att söka riksdagens medgivande vara oförenlig med Riksbankens oberoende och artikel 108 i fördraget.

7. I lagförslagets ändringsförslag avseende 8 kap. 4 § riksbankslagen anges att Riksbanken måste få riksdagens medgivande för att få förvärva[4] eller sälja fastigheter som är avsedda för den verksamhet som Riksbanken bedriver eller har del i, om värdet överstiger 20 miljoner kronor. Det är oklart vilket resonemang som ligger bakom denna bestämmelse som, om den genomfördes i sin nuvarande ordalydelse, skulle kunna påverka Riksbankens institutionella och finansiella oberoende. En nationell centralbanks generella oberoende äventyras om den inte självständigt kan förfoga över tillräckliga finansiella resurser för att fullgöra sitt uppdrag (d.v.s. att utföra sina uppgifter som centralbank). Att införa en sådan skyldighet för Riksbanken skulle kunna påverka Riksbankens finansiella oberoende, eftersom utförandet av dess verksamhet skulle vara beroende av tredje mans medgivande. Detta skulle vara oförenligt med artikel 108 i fördraget. I lagförslaget bör det därför uttryckligen fastställas att förvärv och försäljning av fastigheter som Riksbanken gör för att oberoende kunna utföra sina ECBS-relaterade uppgifter inte skall omfattas av kravet på riksdagens

3 Se kapitel 11.2.

4 Förutom för att skydda en fordran.

förhandsmedgivande. I samband med detta skulle ECB också vilja uppmärksamma en annan fråga som rör finansiellt oberoende och som kräver en lagändring, nämligen behovet av att i svensk lagstiftning fastställa bestämmelser i lag om dispositionen av Riksbankens vinst [5].

8. ECB välkomnar den föreslagna ändringen av 10 kap. 3 § riksbankslagen där Riksbanken åtar sig att fullgöra sin bokföringsskyldighet i enlighet med god redovisningssed och därvid tillämpa riktlinje ECB/2002/10 av den 5 december 2002 om den rättsliga ramen för redovisning och finansiell rapportering inom Europeiska centralbankssystemet[6] i tillämpliga delar. I detta sammanhang skulle ECB även vilja nämna de statistikrapporteringskrav som återfinns i förordning ECB/2001/13 av den 22 november 2001 om konsoliderade balansräkningar för monetära finansinstitut[7], vilka kommer att gälla för Riksbanken som monetärt finansinstitut och medlem av Eurosystemet vid Sveriges införande av euron.

9. Enligt den nya bestämmelsen i 10 kap. 5 § riksbanklagen som införs genom lagförslaget förutses att Riksbanken årligen skall redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit eller avser vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. En uttrycklig lagstadgad skyldighet för en nationell centralbank att konsultera utomstående parter i förväg angående sina ECBS-relaterade uppgifter ger de senare en formell mekanism att påverka det slutliga beslutet och är därför oförenlig med fördraget och stadgan. ECB betonar därför att rapporteringsskyldigheten enligt den nya 10 kap. 5 § riksbanklagen endast skall vara för informationsändamål och inte innebära en skyldighet att konsultera Riksdagen *ex ante.*

10. Detta yttrande skall offentliggöras på ECB:s webbplats.

Utfärdat i Frankfurt am Main den 12 december 2005.

[Namnteckning]

Jean-Claude TRICHET

ECB:s ordförande

5 Europeiska centralbanken, Konvergensrapport 2004, s. 236.

6 EUT L 58, 3.3.2003, s. 1.

7 EUT L 333, 17.12.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning ECB/2004/21 (EUT L 371, 18.12.2004, s. 42).